

Hollywood ja està a punt

La televisió ha estat incapaç d'ensenyar la cara d'una guerra invisible. Hollywood, per la seva banda, ja prepara tota la maquinària per tal de convertir la guerra del Golf en un gran espectacle on no falti res.

Fotos de la CNN de Saddam Hussein i armament.

ARXIU

T othom hi està d'acord, el productor anglès David Puttnam ha tingut sort en estrenar *Memphis Belle*, que glorifica la gesta d'uns aviadors americans durant la segona guerra mundial, en el moment en què ha esclatat la guerra del Golf. El públic nord-americà ha devorat voraçment aquesta història militarista, d'argument tradicional. Un informatiu de televisió espanyola insistia a criticar la desproporció entre l'entitat del film i els mitjans utilitzats per fer-lo, i acabava amb una frase significativa: "Llàstima que el 1943 –any en què és ambientada la pel·lícula– no funcionés la CNN. ¡Els dòlars que Puttnam s'hauria pogut estalviar!"

Però, en canvi, la realitat que ens envolta nega obstinadament aquesta afirmació ingènua. El 1991, i amb la CNN funcionant a tot drap i totes les televisions disposades a retransmetre la veritat de la guerra en directe, la indústria de Hollywood està preparada, disposada i entregada a gastar-se els dòlars que calgui per

donar allò que cap CNN és capaç de donar: la ficció sobre aquesta guerra invisible, capaç de produir els efectes catàrtics que el públic americà –en menys grau l'occidental– espera amb candeletes. El 20% d'augment en la venda de banderes nord-americanes i la profusió de vídeo-jocs, són dos detectors d'aquesta necessitat de crear una simulació que alimenti la veritat que el públic vol sentir.

El fracàs televisiu en aquest terreny ha estat absolut, i ha vingut a demostrar un cop més perquè tenir engreixada la fàbrica de somnis –que això és Hollywood– és sempre una garantia. Les imatges que han arribat del Golf per la pantalla petita han decebut tots aquells que buscaven emocions fortes, o simplement sentiments identificadors amb la tragèdia que està succeint, i això que no s'han estalviat esforços, alguns d'encomiables, i no sempre prou reconeguts. Agafem un exemple límit, impensable, horrorós, el d'aquestes imatges extrems d'una càmera si-

tuada a la punta d'un míssil. La televisió no havia anat tan lluny mai, intentant convertir en documental –en real– el que havia estat la ficció d'una pel·lícula anglesa, *El fotògraf del pànic*, obra mestra del cinema de terror dirigida pel recentment desaparegut Michael Powell, en la qual l'assassí psicòpata col·locava una càmera a la punta de l'arma mortífera –una llança amb baioneta– gràcies a la qual obtenia precioses i precises imatges del terror de les seves víctimes tot just abans de morir. Però la càmera del míssil no és tan perfecta perquè, malhauradament per als *voyeurs*, es destrueix quan el míssil explota, un desconsol comparable al que sentia el fotògraf –també britànic– de *Blow-up*, de Michelangelo Antonioni, que comprovava, desesperat, que la successiva ampliació de les seves fotografies –que contenien la prova d'un assassinat– les convertia cada vegada més en quadres abstractes, iguals que aquest no-res televisiu que queda després de la destrucció

de la càmera. En els dos casos, presoners d'una cruel paradoxa, a força de voler acostar-se a la realitat, a la fi no s'hi veu res.

La televisió americana no solament s'ha mostrat incapaç de donar cara i cos a la guerra, tampoc pot servir les dosis de patriotisme, optimisme i partidisme que el govern americà en podia esperar. I més quan, de fet, només ha quedat un sol flux informatiu a Bagdad –el de la CNN– evitant així les molèsties de la pluralitat. Els homes de Bush tenen ben apresada la lliçó de Vietnam, on les imatges "desmoralitzadores" que donaven als informatius televisius, amb el de Walter Cronkite al capdavant, van ser considerades decisives en el desenllaç de la guerra. Aquest precedent s'ha invocat per procedir a una censura desvergonyida que vol controlar, al·legant raons militars, tota imatge i tota notícia que sorgeixi de la zona. Aquest procés porta, en pura lògica, a la progressiva desconfiança cap als informadors, vistos cada cop més com ingenus ins-

truments de l'enemic iraquí. Les acusacions al correspon-sal de la CNN a Bagdad, des-prés de la seva entrevista –in-discutible des del punt de vista informatiu– a Saddam Hus-sein, és només una primera mostra d'aquesta aberració. Paradoxalment, les úniques imatges que fins ara han servit

productora ja el tenia registrat. El nom de *Desert shield*, en canvi, ha aparegut al ritme dels esdeveniments perquè abans es deia simplement *se-als* (comandos), però no cal escandalitzar-se'n, ja que també *Casablanca* havia de dir-se *Tothom va al bar de Rick*, abans de quedar immortalitza-

John Wayne a *Boinas verdes* just al començament de la guerra del Vietnam. Aquell era un film descaradament propagandista; aquests, en canvi, es presenten sota la pàtina de cinema d'acció. Però aquesta submissió a les convencions del gènere pot ser font de conflicte, perquè no és

el sentiment que Bush vol evitar, no diferenciar entre els moros aliats i els moros enemics, i col·laborar així a l'objectiu pel qual sospira Sad-dam Hussein: l'enfrontament global entre el món occidental i el musulmà. Això és el que el públic americà reclamarà d'aquestes pel·lícules: racisme

Camino del infierno, Apocalipsis New, Memphis Belle i Comienza la caza.

ARXIU

els interessos aliats les ha for-nit la televisió iraquiana: la confessió obligada dels pilots presoners. Obligació sota tor-tura, com ho delata la terrible mirada furtiva d'un d'ells a un interlocutor invisible per con-firmar el que ha de dir. Han fet més aquestes imatges per unir els sentiments aliats i de-nunciar la barbàrie de Hussein que no mil discursos encesos de Bush.

El desembarcament cinema-togràfic sobre la guerra tindrà altres coordenades que les estrictament comercials. Haurà de saber equilibrar les dosis d'oportunisme amb el servei indiscutible a la causa bèl·lica. No serà fàcil.

Actualment hi ha tres pel·lícules en rodatge, amb títols fàcilment intercanviables: *Desert shield* (*Escuts del de-sert*), *Desert storm* (*Tempesta del desert*) i *The humans shield* (*Escuts humans*). El títol de la segona coincideix amb el que va posar el coman-dament americà a la campanya d'atacs contra l'Iraq: però en aquest cas és l'exèrcit el que s'ho ha copiat, perquè la

da amb el nom de la ciutat marroquina. Malhauradament la comparació acaba aquí. Els tres films s'acullen al gènere d'aventures bèl·liques i d'es-pionatge, amb protagonistes heroics. A *Desert shield* el superhome és Rob Lowe, envoltat de tota la parafernàlia que va consagrar Rambo. La seva missió és destruir els ame-naçadors arsenals químics ira-quians. El protagonista de *Desert storm*, David Carradine, no és tan musculós, però sí que és individualista. La seva missió és destruir un complot iraquí contra Isarel. Iraquí i no libí, com figurava en el projecte inicial, posat al dia en vista de les circumstàncies. El protagonista de *The human shield* és un jove coronel, tipus Oliver North, transplantat a la zona del Golf on haurà d'alliberar el seu germà, retin-gut com a ostatge.

Com podem veure, aparentment no hi ha res de nou. Els tres films, i els que vindran, usen la tradició més simplista per enaltir els sentiments nacionalistes. Segurament amb menys voluntat èpica que

fàcil que el públic toleri mas-sa bé una excessiva banalització o un *happy end* forçat, mentre la guerra no estigui definitivament resolta. Ni molt menys qualsevol llicència que pugui alleugerir la gravetat del conflicte. El problema principal que es presenta en aquestes primeres pel·lícules és un altre: la poca consistència i el nul *pedigrí* de l'enemic. Per no existir, els iraquians i els seus veïns no existien ni com a país. Una enquesta de la CBS delatava que, abans del conflicte, un 75% de la població no sabia on estava situat el golf Pèrsic. Aquest desconeixement és significatiu de la poca im-portància que el món àrab ha tingut i té en la indústria cultural nord-americana. Des que ha desaparegut "l'enemic roig", Hollywood no ha trobat un substitut racialment clar. Ara cal crear un enemic, fer-lo créixer contra rellotge, i això només és possible si es tira pel broc gros i pel manie-queisme simplista.

Presumiblement aquestes pel·lícules contribuiran a crear

primari i torrents de masso-quisme que augmentin la histèria defensiva contra l'enemic que s'infiltra. A aquesta veta argumental sembla apuntar-se *Objective USA* (a punt de rodar-se) i que planteja obertament un atac iraquí contra els Estats Units.

Els fils sobre el Golf signifi-quen també la fi d'una moda efímera sobre el romanticisme del desert, protagonitzada per la restauració de *Lawrence de Aràbia* i pel darrer film de Bertolucci: *El cielo protector*. Ara el desert no tolerarà cap tipus d'exaltació mística: és l'espai de la mort per als occi-dentals. Bertolucci i el seu productor poden témer sobre la carrera comercial de la seva pel·lícula, per altra part mag-nífica. Els pot consolar pensar que si encara l'haguessin de rodar difícilment trobarien ara els diners necessaris per fer-ho. A molts pocs els deu inter-essar reivindicar la llum par-simoniosa i tranquil·la d'un desert no necessàriament bel·licista.

Jordi Balló